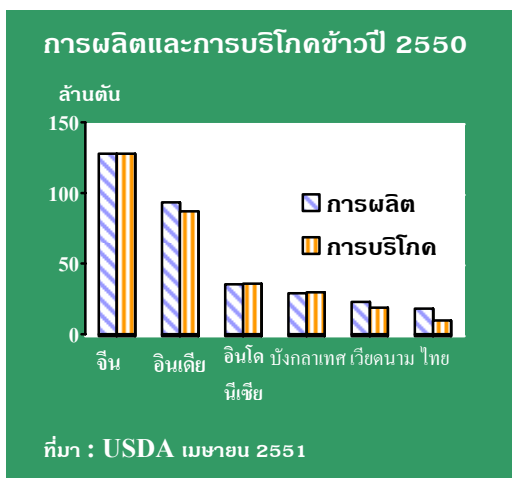

เรื่องอยากเล่า

Rice Cartel...เป็นไปได้จริงหรือ

นับตั้งแต่เดือนมีนาคมและเมษายน 2551 ที่ราคาข้าวในตลาดโลกปรับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนแตะระดับตันละ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ หลังจากประเทศผู้ผลิตข้าวรายใหญ่ของโลกอย่างเวียดนาม และอินเดีย ประกาศส่งออกข้าวเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารและรักษาระดับราคาข้าวในประเทศมิให้สูงเกินไป สถานการณ์ดังกล่าวได้กระตุ้นให้เกิดแนวคิด **Rice Cartel** หรือ การรวมกลุ่มของประเทศผู้ผลิตข้าวรายใหญ่ของโลก โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ ไทย และเวียดนาม เพื่อรักษาระดับราคาให้คงอยู่ในระดับสูง โดยคาดว่าจะมีการนำแนวคิดดังกล่าวเข้าสู่เวทีการประชุมผู้นำกลุ่มอาเซียนที่ประเทศเวียดนามในเดือนกันยายน 2551

แนวคิดการจัดตั้ง **Rice Cartel** มีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์มากกว่าการจัดตั้ง **Cartel** สินค้าเกษตรประเภทอื่น เช่น ข้าวโพด ข้าวสาลี และธัญพืชอื่น ๆ เนื่องจาก “ข้าว” เป็นสินค้าที่มีปริมาณการค้าเบาบางในตลาดโลก คิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 7.5 ของปริมาณการค้าข้าวรวมของทั้งโลกที่มีปริมาณกว่า 400 ล้านตันต่อปี เนื่องจากประเทศผู้บริโภครายส่วนใหญ่ปลูกข้าวบริโภคเองและจะนำเข้าเฉพาะที่ผลิตได้ไม่พอ ปริมาณการค้าข้าวโลกที่ค่อนข้างต่ำ (*Thin Trading*) จึงทำให้ประเทศผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก คือ ไทย และเวียดนาม สามารถดำเนินบทบาทนำในการกำหนดราคาข้าวในตลาดโลกได้ เช่นเดียวกับที่กลุ่มประเทศผู้ค้าน้ำมัน (**OPEC**) มีบทบาทในการกำหนดราคาน้ำมันในตลาดโลก

อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์รวมถึงผู้เชี่ยวชาญในวงการค้าข้าวเชื่อว่า **Rice Cartel** อาจเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากประเทศผู้ผลิตข้าวรายสำคัญของโลก เช่น ไทย และเวียดนาม ต่างไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตข้าวของเกษตรกรในประเทศตนได้เหมือนการควบคุมปริมาณการผลิตน้ำมันของกลุ่มประเทศ **OPEC** เพราะเกษตรกรมีแนวโน้มที่จะเร่งการเพาะปลูกข้าวเมื่อราคาข้าวปรับสูงขึ้น ขณะที่หันไปปลูกพืชเกษตรอื่นหากราคาข้าวปรับลดลง นอกจากนี้ ปริมาณผลผลิตข้าวของ 5 ประเทศผู้ผลิตรายสำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ไทย เวียดนาม สปป.ลาว กัมพูชา และพม่า) ที่มีรวมกันราว 60 ล้านตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ 14 ของปริมาณผลผลิตข้าวโลก พบว่ามีเพียงไทยและเวียดนามที่มีปริมาณผลผลิตข้าวส่วนเกินจำนวนมากเหลือส่งออกได้ ขณะเดียวกัน การรวมกลุ่มกันของประเทศผู้ผลิตเหล่านี้จะต้องอาศัยแรงจูงใจอื่น โดยเฉพาะกัมพูชา ซึ่งมีผลผลิตข้าวรวม 6.7 ล้านตัน ในปีการผลิต 2550/51 แต่มีเหลือส่งออกเพียง 1.5 ล้านตัน เทียบกับไทยที่คาดว่าจะมีปริมาณข้าวส่งออกสูงถึง 9 ล้านตันในปี 2551 ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี เพื่อเพิ่มผลผลิต จึงอาจเป็นแรงจูงใจหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของกัมพูชาในการเข้าร่วมกลุ่ม **Rice Cartel**

ทั้งนี้ เป็นที่คาดว่าสิ่งที่เป็นไปได้มากที่สุดสำหรับ **Rice Cartel** คือ การกำหนดช่วงราคาข้าวของ 5 ประเทศผู้ผลิตสำคัญ แต่ความท้าทายของ **Rice Cartel** อยู่ที่การผลักดันให้เกิดการใช้ราคาดังกล่าวเป็น **Benchmark** ในการซื้อขายข้าวในตลาดโลก รวมถึงการต้องเผชิญกับความไม่พอใจของประเทศผู้นำเข้าข้าวสำคัญ เช่น ฟิลิปปินส์ ฮองกง ไนจีเรีย และซาอุดีอาระเบีย ซึ่งอาจหันไปนำเข้าข้าวจากประเทศผู้ผลิตรายอื่นแทน เช่น อินเดีย ซึ่งมีปริมาณส่งออกข้าวแต่ละปีสูงถึง 5 ล้านตัน

